

A szentség erőforrásai

Időpont: Böjt 3. vasárnapja – 1954. március 21.

Alapige: 1Pt 1,17-20

„És ha Atyának hívjátok őt, a ki személyválogatás nélkül ítél, kinek-kinek cselekedete szerint, félelemmel töltsétek a ti jövővénységtek idejét: tudván, hogy nem veszendő holmin, ezüstön vagy aranyon váltattatok meg a ti atyáitoktól örökölt hiábavaló életetekből; hanem drága véren, mint hibátlan és szeplőtlen bárányn, a Krisztusén: a ki eleve el volt ugyan rendelve a világ megalapítása előtt, megjelent pedig az idők végén ti érettetek.”

Egyszer kemény kézzel ragadott vissza az erkölcsi lejtő széléről egy fiatal leányt a szülői szigor. A leánnyal való lelkipásztori beszélgetés közben egyszer csak könnybe borult a leány szeme, arcán valami titokzatos fény gyúlt ki, és sírástól remegő ajakkal ezt mondta: „Úgy szeretnék jó lenni!” Azon az úton volt, hogy e világ ítélete szerint is rossz legyen, de ez a könnyes, remegő mondat világosan megmutatta, hogy a szíve mélyén sóvárgó vágy van világosság, fény, jóság, szentség után. Melyikünk nem ment még ugyanezen keresztül? Melyikünk nem utálta meg még önmagát, mikor a bűn szennyében meghempergett? Melyikünk nem szidta még össze magát olyan indulatosan, hogy ha tudta volna, szemén köpte volna magát? Melyikünk nem sikoltott még fel Pállal: Ó, én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg engem? Akinek szívét még nem tompította el egészen a Sátán, abban benne van a mélyben ez az elveszített paradicsom utáni honvágy, a vágy a szentség után.

Vágyunk a szentség után, de nincs erőnk a megvalósításához. Pedig sok mindent megpróbálunk. Ma van kerek ezernégyszáz esztendeje annak, hogy 543-ban meghalt Nursiai Benedek, a nyugati szerzetesség megalapítója. Lehet többféleképpen vélekedni a szerzetesi életről, de azt nem lehet letagadni, hogy indítóokai között a legfőbb ugyanez a szentség utáni vágy. Ezért akar kolostorba menekülni a világ kísértései elől, s ezért keresi hitében való erősödését a hívők közösségében. Persze, amint Istent sem lehet sehonnan sem kizárni, úgy – amíg e világ világ léssen – a Sátánt sem lehet sehonnan sem kizárni. Ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy szívünk mélyén ott lobog hatalmasan a szentség utáni vágy.

Erről beszél Péter apostol is a mai szentleckében. A szakaszt megelőző versben ugyanis ezt olvassuk: *„Szentek legyetek, mert én szent vagyok.”* (16. v.) A továbbiakban azután rámutat a szentség erőforrásaira. Kettőt említ meg közülük. Az egyik a félelem, a másik a hála.

1. A szentség egyik erőforrása tehát *a félelem*. Ennél a gondolatnál felmerül az emberben az a közfelfogás, hogy az újtestamentumi keresztyének nem kell félnie többé Istentől. Az Újtestamentum Istene nem az Ótestamentum haragvó kényura, akinek szeme villámokat cikáz, szava félelmetesen mennydörög, és keze büntetéseket és halált osztogat, hanem szerető mennyei Atya, aki övét kegyelemmel hordozza, s áldozatával üdvösségre viszi. Nem győzzük eléggé hangsúlyozni, hogy ez a közfelfogás téves. Az Ótestamentum Istene is szerető mennyei Atya, s az Újtestamentum Istene is szent és bünt gyűlölő. Nem is lehet ez másképpen, hiszen csak egy Isten van, s ugyanarról az egy Istenről beszél az Ó- és Újtestamentum is. Éppen ezért beszél az Újtestamentum is arról, hogy dacára annak, hogy bűneink büntetését Krisztus magára vette, s véérért az Atya megbocsátott nekünk, mégis ott kell, hogy legyen szívünkben a félelem, mégpedig nemcsak az Isten magasabbrendűsége iránt való hódolat vagy a gyermeknek atyja iránti tisztelete formájában, hanem az Isten büntetésétől való félelem formájában is. A mai szentleckében is ezzel kezdí Péter apostol: *„És ha Atyának hívjátok őt, a ki személyválogatás nélkül ítél, kinek-kinek cselekedete szerint, félelemmel töltsétek a ti jövővénységtek idejét...”* (17. v.) Ha valaki, Péter tudta, hogy mi a bűnbocsánat és az Atya közösségébe való visszafogadás, mégis úgy látja, hogy egész földi életünkben ott kell lennie az Isten ítéletétől való félelemnek.

Isten kegyelemben fogadott gyermekeinek is kell félni Isten fegyelmező büntetésétől. Éppen azért, mert szeret Istent, s mert szülői felelősséget érez irántunk, nem hagyhat szabadjára minket. Minél jobban

szerelem, annál keményebben fog, annál kevesebbet enged meg nekünk. Jól tudjuk ugyan, hogy Isten javunkra fenýt, hogy szentségében részesüljünk, de ez a fenýtés mégis keserves és félelmetes (Zsid 12,10–11).

Isten kegyelembe fogadott gyermekeinek is kell félni Isten utolsó ítéletétól. Jól tudjuk ugyan, hogy azokat, akik hisznek Jézus Krisztusban, Krisztus érdemének palástja eltakarja az utolsó napon a szent Isten haragjától, de éppen az a kereszt, amely Isten kegyelmét hirdeti minékünk, hatalmas szóval hirdeti Isten ítéletességét is. A kereszt mutatja meg, hogy Isten milyen komolyan veszi a bűnt, mennyire igaz az, hogy vérontás nélkül nincs bűnbocsánat, és hogy a bűnnek zsoldja a halál és a kárhozat. A kereszt evangéliuma épp arról beszél, hogy Isten kegyelme nem ellágyult atyai szíve pillanatnyi érzékenykedése következtében kihirdetett amnesztia, hanem bírói cselekmény, amelyben a kegyelem abban áll, hogy az ítéletben kiszabott büntetést más szenvedni el helyettünk.

Péter apostol az utolsó ítéletről az ígében két dolgot emel ki: az egyik az, hogy személyválogatás nélkül való, a másik pedig az, hogy cselekedeteink szerint történik. Személyválogatás nélkül való, tehát nem számíthatok semmi kedvezményre azért, mert Isten gyermeke vagyok, sőt akinek több adatott, attól több kívántatik is. Cselekedeteink szerint ítélt meg. Ez nem azt jelenti, hogy érdemünk lehet az utolsó ítéletnél, de jelenti azt, hogy hitünket az életünk cselekedeteiből mint hitünk gyümölcseiből állapítja meg az utolsó ítélet. Lehet-e csodálkozni tehát, ha Isten gyermeke bizodalommal mer nézni az ítélet napjára, ha hitével Krisztusra tekint, de egyszerre megtelik a szíve félelemmel és reszketéssel, ha önmagára tekint?

Isten megkegyelmezett gyermekeinek is kell félni attól, hogy még a célig minden el is veszhét. Ez az élet a jövevényiség ideje. Vándorok vagyunk. Luther egyszer azt mondta, hogy az egész földi élet nem több, mint egy éjszakai szállás. Idegenben járunk tehát, ahol istenellenes hatalmak nyújtják felénk polipkarjukat. Kezünkbe, mint az egyszeri keresztes lovag kezébe, Krisztus sírján meggyújtott gyertyát adott Isten, s ezt a lángot kell hazavinnünk idegen országokon át szélben, zuhogó záporban, csúfot úzó emberek között. Nem érünk vele haza, ha nem félelemmel, tehát elővigyázatossággal töltjük jövevényiségünk idejét.

2. A büntetéstől való félelem nevelő hatalom, de e világban jobban beválik, mint a lelki életben. Isten büntetése ugyanis sokszor késik, és sokszor egészen el is marad. Nem csap le azonnal a bűnösre, mert nem akarja a bűnös halálát, hanem azt akarja, hogy megtérjen és éljen, s ezért hosszan túr értünk. Ez sokszor tompítja a félelmet bennünk, s ilyenkor nem félünk bűnt cselekedni. Ezért beszél az apostol a szentség egy másik erőforrásáról is, s ez a *hála*. Így folytatja a szentleckét: „...*tudván, hogy nem veszendő holmin, ezüstön vagy aranyon váltattatok meg a ti atyáitoktól örökölt hiábavaló életetekből; hanem drága véren, mint hibátlan és szeplőtlen bárányn, a Krisztusén, aki eleve el volt ugyan rendelve a világ megalapítása előtt, megjelent pedig az idők végén ti érettetek...*” (18–20. v.) Tudatosítani kell tehát magunkban, hogy mibe került a váltságunk. Nem csengő pénzt áldozott értünk Krisztus, mint a rabszolgáért, akit valami vagyonos úr megszán, s az emberpiacon megvesz, hogy azután szabadon bocsássa. A kemény rabtartó úr igájában sýnylódó rabszolga tudja, hogy ez is milyen nagy dolog lett volna. Krisztus azonban úgy szabadított fel minket, hogy vérét ontotta értünk. Meghalt érettünk a felszabadító harcban. Sőt még többet is csinált: áldozati báránnyá lett a bűneinkért. Hibátlan és szeplőtelen volt, mint az áldozatra szánt bárány, de magára vette a bűneinket, s eleget tett értök Isten előtt.

Szabad-e ezt elfelejtenünk? Ugye nem! Lehet-e ezt elfelejtenünk? Ugye, sajnos, lehet! Pedig itt nem régi jóltevök sírjának kegyeletes ápolásáról van szó, hanem olyan valakiről, aki a világ megalapítása előtt már élt, s a világ elmúlása után is élni fog, aki ma is él. Aki tudatosítja magában, hogy mit tett érte Krisztus, annak nem alszik ki a szívében a hála lángja, s iszonyodni fog attól, hogy ennek a Krisztusnak fájdalmat okozzon, s sóvárogni fog azután, hogy örömet szerezzen neki.

Tudjuk jól, hogy a gondolatok ócska fringiák a bűn elleni harcban. A bűn nem gondolat, mely párbajra, vitába hívja a bennünk levő többi gondolatot, s amelyiknek nagyobb az igazságtartalma, az gyöz. A bűn szenvedély, a szenvedély pedig mámorba ringat. A mámoros ember pedig érzéketlen az érvekkel szemben. Egyszerűen nem gondolkozik. A bűn mámorában nem fél az ember a büntetéstől, nem gondol arra, hogy milyen szomorúságot okoz Megváltójának, csak megy vakon arra, amerre a szenvedélye viszi. Aki azonban, mielőtt a mámor köde egészen elborítaná, a fuldokló kétségbeesésében felsikolt az Úrhoz, amellé odalép a Szentlélek, eszébe juttatja azt, ami mögötte van: a Krisztus

keresztjét, s azt, ami előtte van: az ítéletet. Felébreszti benne a hála buzgó szenvedélyét azért, ami volt, s a büntetéstől reszkető félelmet attól, ami lesz. Ezek a szenvedélyek azután kijózanítják őt a bűn mámorából, s megmenekül. Persze ez nem valami lélektani kúra, hanem Isten megtartó kegyelme. Aki megtapasztalta, az tudja, hogy nem övé a győzelem, hanem a könyörülő Istené. Nem úgy menekült meg, hogy valami ügyes lélektani fogással kiragadta magát az őskígyó bűvköréből, hanem úgy, ahogyan megmenekül a tűzgyűrűben kínlódó féreg, amelyre mindenfelől a biztos halál leselkedik, ha felülről be nem nyúl a tűzgyűrűbe egy irgalmas kéz, mely kiemeli őt. Ámen.